

VICARP R & D INFORMATION SHEETS

TEKNOLOGIYA SA ABAKA (*MUSA TEXTILES NEE*)

Diskripsiyon sa Tanum

Ang abaka (*Musa textilis* Nee) gikan sa pamilya sa *Musaceae* pareho sa saging. Daghan ang pagkapareho sa abaka ug saging, pero mas daghan ang ilang kalainan. Ang lindog sa abaka mas nipis, ug ang iyang mga dahon mas gagmay ug mas talinis ikumpara sa saging. Ang abaka adunay klaro nga itom nga linya ibabaw sa dahon dapit sa tuo. Ang bunga sa abaka gagmay, dili makaon ug daghan ang liso.

Mga Rekomendadong Matang sa Abaka ug ang Kasagarang Abot Matag Ektarya Kada Tuig

Para sa Bicol

- 1) Musa Tex 50
- 2) Musa Tex 51
- 3) Tinawagang pula
- 4) Musa Tex 52
- 5) Tinawagang puti

Abot Matag Tuig

-	1,400 kg
-	1,200 kg
-	960 kg
-	810 kg
-	570 kg

Para sa Mindoro

- 1) Musa Tex 40

Para sa Visayas

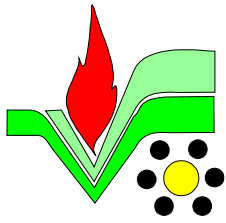
- 1) Musa Tex 80
- 2) Musa Tex 81
- 3) Musa Tex 52
- 4) Minenonga
- 5) Inosa

-	1,700 kg
-	1,430 kg
-	1,390 kg
-	1,310 kg
-	1,270 kg

Para sa Mindanao

- 1) Tangongon
- 2) Bongolanon
- 3) Maguindanao
- 4) Musa Balbi Tex 110

-	1,590 kg
-	1,720 kg
-	
-	

VICARP R & D INFORMATION SHEETS

Pama-agi sa Pag-atiman

Klase sa yuta

Ang abaka motubo sa bisan unsa nga klase sa yuta pero mas taas ang produkto niini kon itanum sa yuta nga may pagka-volcanics, tabunok, hugka ug buhaghag, kadali ra mohuphup ang tubig, pinihon apan dili pilit nga yuta. Ang tubig sa ilawom sa yuta mas maayo kung 80 sentimetros ang kalawom ug adunay 60 hangtud 80 porsyento ang kadaghanon sa tubig. Ang yuta dili kaayo aslom ug ang kahabugon sa luna kinahanglan dili molabaw sa 1000 ka metros gikan sa dagat.

Klima

Sa pagkakaran kulang pa ang impormasyon kung unsa gayod ang pinakamaayo nga temperatura para sa abaka, apan motubo kini sa mga lugar nga bugnaw, 20 ngadto sa 28 sentegrado bisan sa mga buwan nga ting-init. Ang kaumogon kinahanglang gikan sa 78 hangtud 88 porsyento og kinahanglan pupareha lang ang distribiyosyon sa ulan sa tibuok tuig.

Paagi sa Pagsanay

- 1) pungol
- 2) saha
- 3) liso (para sapagpanukiduki)

Panahon sa Pagtanum

Itanom ang abaka pagsugod gayud sa ting-ulan nga buwan.

Distansiya sa Pagtanum

- 2m x 2m - para sa ordinaryo nga klase (2,500 hills/ha)
- 2.5 - 3.0m x 2.5 - 3.0m - para sa dagku nga klase
- 1m x 1m - para sa similyahan

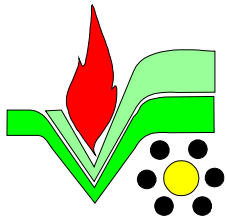
Pag-abuno

Para sa bag-o nga tinanum

- 1) 2 ka sako nga ammonium sulfate, pagsugod sa pagtanum
- 2) 4 ka sako nga ammonium sulfate, 8 ka bulan human sa pagtanum
- 3) 4 ka sako nga kompleto nga abuno, 12 ka bulan human sa pagtanum
- 4) 6 ka sako nga kompleto nga abuno 21 ka bulan human sa pagtanum

Para sa establisadong Plantasyon

Mag-abuno ug kompleto nga abuno kausa sa dili pa o pagkahuman gayud sa ting-ulan sa kadaghanon nga 3 ka kilo kada pundok nga punu-an o kaha 12 ka sako matag-ektarya matag tuig.

VICARP R & D INFORMATION SHEETS

Pagsumpo sa Dangan ug Sakit

Pagsumpo sa pinaka-importante nga Dangan

- 1) **Brown Aphid** - mokaon sa abaka nga tanum ug maoy magdala usab sa mga sakit. Ang pagsumpo niini mao ang pagbomba ug eksakto nga insecticide "contact to systemic" nga klase.
- 2) **Root or corm weevil** - moakon sa pungol. Kinahanglan nga limpyo ang plantasyon sa abaka, ihumo ang igtatanum sa Heptachlor, Dieldrin, Aldrin or Lyndrax nga solusyon usa itanum.
- 3) **Slug Caterpillar** - mokaon sa dahon. Bombahan og Gusathion, Phosdrin, Sevin, o uban pang matang og epektibong insektisidyo.

Pagsumpo sa pinaka-importanteng mga sakit

- 1) Abaca Mosaic. tungod sa kagaw (nga *Murmur cucumeris* Holmes) kani nga sakit ang maoy hinungdan sa usab-usab sa kolor sa nagkalain-laing parte sa abaka ilabi na ang dahon ug bunga. Ang pagsumpo niini mao ang pagbomba og insektisidyo sa nagdala aning sakita apil na ang pagsunog ug pagpo-o sa apiktadong parte sa abaka
- 2) Abaka Bunchy-Top - mao kini ang sagad nga klase sa kagaw nga mo atake sa mga dahon sa abaka. Ang abaka nga gitakboyan sa mao nga sakit daghan gihapon ang dahon pero niwang ug walay palwa sa tunga sa dahon. Ang apektadong dahon mogahi ug dali ra nga magisi ang iyang sidsid. Ang pagsumpo niini mao ang pagbomba sa tanum ug sa tigdala nianing klase nga sakit apil na ang pagsunog ug pagpo-o sa naay sakit nga tanum.

Kagulangon ug ang Pag-ani

Ang abala maani na kon ang iyang edad mo abot na ug 18 hangtud sa 24 ka bulan gikan sa pagtanum ubos sa maayo nga panahon gihimo o dili gani sa paggawas sa iyang katapusang dahon. Ang pag-ani gihimo sulod sa 3 ngadto sa 4 ka bulan.

- 1) Hand Stripping - ang proseso sa pagkuha sa lanut matuman pinaagi sa pagbutang sa tinuksi ilawom sa tium ug birahon pinaagi sa kamot apilan ug pangusog. Pinaagi sa hand-stripping, matag tawo maka-agi og mga 15 hangtod 25 ka kilo matag adlaw.
- 2) Spindle Stripping - ang tuksi ibutang sa tium nga gipalihok ug motor (spindle rotated by a motor). Ang mahimo nga lanot moabot 125 hangtud 280 ka kilo kada adlaw.
- 3) Decortication - demakina nga pagkuha sa lanot diin ang putol nga lindog pisatpisaton pinaagi sa rodilyo o ligid ug ang lanot kiskison pinaagi sa nagtuyok nga ligid nga gitauran og labaha.

Source: Fiber Industry Development Authority (FIDA)
Region VIII
Tacloban City